NORAKSTS
Lieta Nr.A42980909
SKA–558/2011

S P R I E D U M S

Rīgā 2011.gada 7.oktobrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments kopsēdē šādā sastāvā:

senators J.Neimanis
senatore J.Briede
senators A.Guļāns
senatore V.Kakste
senatore V.Krūmiņa
senatore D.Mita
senatore I.Skultāne
tiesnese L.Slica
senatore R.Vīduša

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *A.C.* pieteikuma par pienākuma uzlikšanu Valsts ieņēmumu dienestam noslēgt publisko tiesību līgumu, sakarā ar Valsts ieņēmumu dienesta kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 22.februāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējai *A.C.* ar Valsts ieņēmumu dienesta 2008.gada 18.marta lēmumu uzlikts pienākums maksāt iedzīvotāju ienākuma nodokli, soda naudu, nokavējuma naudu, pievienotās vērtības nodokli un nokavējuma naudu. Pieteicēja šo lēmumu pārsūdzēja administratīvajā tiesā.

[2] Pieteicēja 2009.gada 16.martā lūdza Valsts ieņēmumu dienestam noslēgt vienošanos par nodokļu samaksu. Dienests ar 2009.gada 17.aprīļa lēmumu noraidīja pieteicējas lūgumu. Pieteicēja lūdza atkārtoti dienestam noslēgt vienošanos, taču dienests ar 2009.gada 21.jūlija un 2009.gada 16.septembra lēmumiem lūgumus noraidīja.

[3] Pieteicēja iesniedza pieteikumu administratīvajā tiesā, lūdzot atzīt par prettiesisku dienesta ģenerāldirektora 2009.gada 16.septembra lēmumu un uzdot dienestam izdot jaunu administratīvo aktu.

[4] Administratīvā apgabaltiesa, izskatījusi lietu apelācijas kārtībā, ar 2011.gada 22.februāra spriedumu pieteikumu apmierināja, uzdodot dienestam izskatīt pieteicējas 2009.gada 11.augusta iesniegumu par vienošanās līguma slēgšanu. Tiesa nepiekrita dienesta izdarītajam pieteicējas nodokļu parāda novērtējumam un konstatēja, ka lēmumā nav atspoguļots atsevišķu likuma „Par nodokļiem un nodevām" 41.panta ceturtajā daļā minēto kritēriju izvērtējums.

[5] Valsts ieņēmumu dienests iesniedzis kasācijas sūdzību. Dienests nepiekrīt, ka būtu nepareizi izvērtējis pieteicējas nodokļa parāda apmēru un strīda turpināšanas lietderību. Dienests uzskata, ka lēmumā ir pietiekami atspoguļots atsevišķu likuma „Par nodokļiem un nodevām" 41.panta ceturtajā daļā minēto kritēriju izvērtējums.

[6] Pieteicēja piekritusi kasācijas sūdzības izskatīšanai rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[7] Lietā izšķirams tiesību jautājums, vai tiesas ceļā var prasīt slēgt vienošanos starp Valsts ieņēmumu dienestu un nodokļu maksātāju par nodokļu strīda izbeigšanu.

[8] Likuma „Par nodokļiem un nodevām" 41.pantā norādītā vienošanās ar nodokļu administrāciju atbilst Valsts pārvaldes iekārtas likuma 80.pantā minētajām publisko tiesību līguma veida – administratīvā līguma pazīmēm. Tā kā pieteicējas mērķis ir panākt šāda līguma noslēgšanu, pieteicējas pieteikums uzskatāms par pieteikumu par publisko tiesību līguma noslēgšanu.

[9] Administratīvā procesa likuma 184.panta pirmās daļas 4.punkts paredz, ka pieteikumu var iesniegt par publisko tiesību līguma noslēgšanu. Gadījumā, ja pieteikumu, kas prasa no iestādes publisko tiesību līguma noslēgšanu, tiesa atzīst par pamatotu, tā taisa spriedumu par iestādes pienākumu noslēgt publisko tiesību līgumu un nosaka izpildes termiņu (Administratīvā procesa likuma 256.^{1}panta otrā daļa). Tātad, vadoties no minēto normu teksta, var secināt, ka var iesniegt tiesā arī pieteikumu par izlīguma noslēgšanu.

[10] Lai privātpersona varētu iesniegt pieteikumu par publisko tiesību līguma noslēgšanu, pienākumam publisko tiesību subjektam slēgt publisko tiesību līgumu ir jāizriet no tiesību normām.

[11] Likuma „Par nodokļiem un nodevām" 41.panta pirmā daļa paredz nodokļu maksātāja tiesības ierosināt vienošanās līguma slēgšanu. Likumā noteikts, ka ar līgumu nodokļu maksātājs piekrīt papildu aprēķinātā nodokļa maksājuma apmēram un apņemas to samaksāt, bet Valsts ieņēmumu dienests ar likumu aprēķināto soda naudu un pusi nokavējuma naudas, kas aprēķināta par nodokļa maksājuma kavējuma periodu no konkrētā nodokļa maksāšanas termiņa līdz nodokļu revīzijas (audita) uzsākšanas dienai, atceļ. Likuma 41.panta otrā daļa piešķir Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektoram tiesības noteiktos apstākļos noslēgt šo līgumu. Likums min virkni izvērtējamu kritēriju, lemjot jautājumu par vienošanās slēgšanu: Valsts ieņēmumu dienests vērtē nodokļu parāda rašanās iemeslus un apmēru, kā arī strīda turpināšanas lietderību un ar to saistītās izmaksas.

[12] Senāts 2008.gada 25.septembra sprieduma lietā Nr.SKA-502/2008 17.punktā atzina, ka Valsts ieņēmumu dienesta vērtējuma izdarīšanu par vienošanās slēgšanu var pārbaudīt administratīvajā tiesā. Senāts atkāpjas no šīs atziņas, jo,

pirmkārt, likums neparedz lietās par publisko tiesību līgumu noslēgšanu taisīt spriedumu, ar kuru iestādei vēlreiz būtu jāizdara rīcības brīvības apsvērumi. Likums paredz, ka tiesa taisa spriedumu par iestādes pienākumu noslēgt publisko tiesību līgumu. Otrkārt, likuma „Par nodokļiem un nodevām" 41.pants neuzliek pienākumu Valsts ieņēmumu dienestam slēgt vienošanos ar nodokļu maksātāju, tādēļ nodokļu maksātājs nevar tiesas ceļā prasīt noslēgt šādu vienošanos. Tas būtu arī pretrunā ar izlīguma tiesisko dabu, ka tiesa uzliktu pienākumu izlīgt. Tāpēc vērtējums par to, vai valstij Valsts ieņēmumu dienesta personā būtu lietderīgi izlīgt ar nodokļu maksātāju, atlaižot soda naudu un pusi nokavējuma naudas, ir dienesta ģenerāldirektora kompetencē. Šāds vērtējums ir galīgs, un tas nav pārsūdzams tiesā.

Šāds secinājums izdarāms arī, balstoties uz apsvērumu, ka izlīguma noslēgšana maina tiesisko situāciju, kas ir nodibināta ar Valsts ieņēmumu dienesta iepriekš izdoto pieteicējai adresēto administratīvo aktu, faktiski to atceļot. Arī atbilstoši Administratīvā procesa likuma 85.pantam adresātam nav subjektīvo tiesību prasīt šāda administratīvā akta atcelšanu.

[13] Tā kā pieteicējas pieteikums nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā, tiesvedība lietā izbeidzama. Šādā gadījumā nav nozīmes apskatīt Valsts ieņēmumu dienesta kasācijas sūdzības argumentus.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 1.punktu, 346.[1]panta pirmo daļu, 348.panta 3.punktu un 351.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 22.februāra spriedumu un izbeigt tiesvedību lietā.

Spriedums nav pārsūdzams.

Senators	*(paraksts)*	J.Neimanis
Senatore	*(paraksts)*	J.Briede
Senators	*(paraksts)*	A.Guļāns
Senatore	*(paraksts)*	V.Kakste
Senatore	*(paraksts)*	V.Krūmiņa
Senatore	*(paraksts)*	D.Mita
Senatore	*(paraksts)*	I.Skultāne
Tiesnese	*(paraksts)*	L.Slica
Senatore	*(paraksts)*	R.Vīduša

NORAKSTS PAREIZS

Senators J.Neimanis
Rīgā 2011.gada 7.oktobrī